

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-30>

**DIALOGUE BETWEEN CIVIL SOCIETY AND THE STATE
AS AN IMPORTANT PREREQUISITE FOR THE SUCCESSFUL
EUROPEAN INTEGRATION OF MODERN UKRAINE**

**ДІАЛОГ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ
ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

Bratasyuk M. H.

*Doctor of Philosophical
Sciences, Professor,
Professor of the Department of
Philosophy
Ivan Franko National University
of Lviv
Lviv, Ukraine*

Братасюк М. Г.

*доктор філософських наук,
професор,
професор кафедри філософії
Львівський національний
університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

1. Не дивлячись на широкомасштабну агресію путінського режиму проти України, український народ продовжує реалізовувати свої євроінтеграційні прагнення. Це випробування не з легких, оскільки дуже живуча спадщина, яка дісталася від радянського минулого в різних сферах, особливо в політичній, правовій та соціально-економічній. Дуже повільно рветься зв'язок із «руським міром» в культурній сфері. А без цього прощання з радянщиною в різних її проявах успішна демократизація України, навряд, чи можлива. А євроінтеграція передбачає наявність спільних базових засад для обох сторін. І ці базові засади Україні треба творити. Це складний процес, бо опір новаціям всередині країни дуже відчутний. На жаль, державно-владні інституції замість того, щоб проводити в країні глибинні реформи в різних сферах, проводять їх імітацію, як от в правовій сфері, коли змінюються лише назви та форма, чи в політичній, де відбувається щось аналогічне. Ці поверхові зміни нічого істотно в житті українців не змінюють, на жаль, порушення і незахищеність їх прав залишаються на тому ж рівні. Влада проводить імітацію боротьби з корупцією, бо насправді замість цієї боротьби, вона її очолює – серед корупційних правопорушень лєвова частка – це правопорушення в політичній сфері. Правова сфера в країні стала заручницею політиків, яким не потрібні глибинні реформи, напр., незалежна судова влада, бо вони не зможуть при її наявності так відверто сваволити, як вони це роблять нині. Очевидно в ситуації, яка склалася, значно активніше має працювати громадянське суспільство, воно має

інтенсивніше проводити демократизацію країни «знизу», тиснути на владні інституції з вимогою проведення реальних глибинних реформ, які вимагає ЄС.

2. Основна мета громадянського суспільства як спільноти приватних власників – якнайповніше ствердження та захист їх невідчужуваних прав і свобод. Саме воно є тим чинником без якого неможлива ні демократія, ні правова держава. Саме йому належить бути каталізатором тих докорінних змін, які, в кінцевому підсумку, мають зробити сучасну Україну європейською державою. Європейською не в сенсі, що вона територіально належатиме до Європи, бо вона нині вже там, а в сенсі органічного засвоєння, «привласнення» і творення європейськості як способу життя, ґрунтованого на загальнолюдських цінностях, а не на індивідуальних чи групових, як в нинішній Україні. Для євроінтеграції українцям необхідно зробити підґрунтям свого життя демократичні цінності, закріплені в загальнолюдських принципах права. Оскільки ці цінності і принципи є фундаментальними засадами людського буття, вони мають бути загальнообов'язковими для всіх суб'єктів права, захищеними і непорушними. Європейцям вдалося створити високий рівень життя, дати людям належний соціально-економічний та правовий захист, бо вони вибрали загальнолюдське, з повагою поставилися до базових загальнолюдських засад життя, які і є європейськими цінностями та смислами. Держави ЄС – це держави, в яких домінуючим принципом є принцип спільного блага, а не індивідуальний чи груповий інтерес.

ЄС видав українській владі низку «кластерів», які необхідно виконати для вступу в ЄС. Вони стосуються створення незалежної судової влади, прозорого відбору кандидатів на суддівські посади, посилення вимог до них, бо нинішній суддівський корпус явно не добирає в плані морально-етичних якостей. Необхідна реформа Конституційного Суду України, який нині дуже залежний від політичного чинника. ЄС вимагає розширення повноважень НАБУ і САП на топ-чиновників України, активної антикорупційної боротьби, вироків для топ-корупціонерів тощо. Необхідно реформувати правоохоронні органи, зробити їх реально правоохоронними, гарантувати захист прав людини. Інші кластери стосуються низки проблем пов'язаних з внутрішнім ринком, митним контролем, екологією тощо. Якщо підсумувати, це комплекс завдань, для виконання яких необхідні великі спільні зусилля і держави, і громадянського суспільства.

Громадянське суспільство протистоїть владі, якщо вона стає самодостатньою. Але, якщо вона народна і демократична не лише по формі, а за суттю, вони мають співпрацювати і спільно вирішувати ті завдання, які стоять на порядку денному. Нинішнє українське

громадянське суспільство не настільки зріле і сильне, щоб влада відчувала, що воно складає їй альтернативу. Але воно дорослішає, у нього в минулому було два Майдани, і стає зрілішим, досвідченішим, особливо ця зрілість і досвідченість додалася з нинішнім широкомасштабним вторгненням путінської Росії на нашу землю. Мудра, окультурена державна влада не повинна боротися із громадянським суспільством, його структурами і лідерами, як це час від часу трапляється в сучасній Україні. Вона повинна усвідомити, що їй не може бути вигідно протистояти громадянському суспільству, у якого такий досвід самоврядування, як в українців (громадівське самоврядування українців у різних формах і проявах має багатотисячолітню історію). Вона повинна йти на діалог із ним, вибудовувати діалог на спільних базових інтелектуальних, морально-етичних засадах, співпрацювати у різних формах і в різних напрямках. Вона повинна сприяти інституціям громадянського суспільства, його органам самоврядування у вирішенні різних завдань, які необхідно вирішувати, як на локальному рівні, так і на загальнодержавному. В Україні нині є чимало проблем, які мають спільно вирішувати влада і громадяни: боротьба із корупцією, яка стала загрозою для національної безпеки; подолання бідності великої частини населення, бо за роки війни рівень життя українців і до неї невисокий, впав ще більше; проблема переселенців (ВПО), яких мільйони; проблема створення незалежної, а, отже, справедливої судової влади; створення гарантій захисту прав людини тощо. Ці проблеми можна продовжувати перераховувати, проте і названих досить, щоб побачити, яке значне поле співпраці у державних інституціях і громадянського суспільства. Чим краще ця співпраця буде налагоджена, чим відкритішими будуть державні органи влади до діалогу із громадянами, тим швидше підуть необхідні реформи.

Нинішня українська влада не поспішає вибудовувати діалог із громадянським суспільством і проводити необхідні реформи для вступу в ЄС. І це, швидше за все тому, що саме вона не готова жити на засадах, що втілюють загальнолюдське, жити і працювати відповідно до тих цінностей і смислів, які є європейськими і загальнолюдськими. Жаль, звісно, бо заручником цього небажання влади змінюватися є незламний український народ, який гідний кращої долі.